

Pünkösöd ünnepe

► Jn 14,23–31

Illés palástja

Az ünnep jellege

Pünkösödvásárnap, a Jézus feltámadása utáni ötvenedik nap a Szentlélek kiadásának és hagyományosan az egyház születésének ünnepe. Pünkösöd az őszövétségi sávuót ünnep helyére került, amely eredetileg a törvényadás, a Tóra átadása emléknapja, később az első búzatermés ünnepe, aratási hálaadó alkalom is volt a zsidó nép ünnepeinek sorában. Jézus mennybemenetelét követően ígérete szerint elküldte a Szentlelket, amely kiáradt tanítványaira. Hatására sokan hitre jutottak, és kérték megkeresztelésüket, belőlük közösség formálódott, és megkezdődött az egyház élete. Az apostoli várakozás beteljesedett a megígért Szentlélek megjelenésével. Ő az, aki Krisztus egyházát építi, azét az egyházét, amelyben és amennyiben Krisztushoz köti magát. Az evangéliumban megtaláljuk Jézus szavait a vigasztaló Szentlélek munkájáról, az igazságban való vezetésről, amellyel a Krisztusban való egységben és Krisztus békességében megtartja a benne hívőket. A Szentlélek által válik képessé az egyház a kereszthordozásra, a vértanúságra és a bizonyágtételre, valamint a mindennapi, hívő keresztény életre.

Amit a textusról tudni kell

A textus az ünnep eseményei helyett – miközben mintha egyet hátralépnénk vele – egy korábbi történésről, a Szentlélek elküldésének ígéretéről

szól. Jézus ekkor, már a nagyhét végén, az emeleti teremben elmondott búcsúbeszédében tanítja és bátorítja tanítványait. Szavai ugyan már a megelőző, 13. fejezettől olvashatók, szűkebb értelemben ebben a fejezetben kezdődnek. Ezeket a mondatokat, a mély és bensőséges órákat csak János, a szeretett tanítvány, a későbbi efezusi presbiter evangéliumában találjuk meg, aki távolról tekint vissza a Jézussal közösen átélt eseményekre. Evangéliuma az első század végén keletkezett, célja a gyülekezet hitének megerősítése. Olvasóihoz igyekszik olyan közel hozni az Urat, amilyen közelről ő maga is megismerte.

Elbeszéli, ahogyan Jézus példát mutat az alázatra és a szolgálatra (13. fejezet), és megígéri, hogy elküldi a Szentlelket, a Pártfogót, a Vigasztalót, tehát nem hagyja őket magukra a mindennapi élet küzdelmei között, hanem erővel ruházza fel, és készsége teszi őket a szolgálatra, az evangélium ügyéért való kiállásra. A szó ügyvivőt is jelent, vagyis olyan valakit állít mellénk, aki képvisel bennünket a lehetetlennek tűnő helyzetekben, elrendezi ügyeinket Istennel és egymással. Kiemelt hangsúlyt kap a szeretet és az engedelmesség összetartozó, egymástól elválaszthatatlan volta (14,23). Ez megismétlődik a 31. versben, Jézus maga is engedelmes az Atyának, és mindent parancsai szerint mond, gondol és tesz. Szavai az Atyával való szoros kapcsolaton alapulnak (14,24). A továbbiakban emlékeztet az Atyával való viszonyára: „*az Atya nagyobb nálam*” (14,28), ez uta-

lás arra, hogy vállalta az alárendelt szerepet a tettet öltés által. Ebbe a kapcsolatba vonja be tanítványait. A Szentlélek munkájára mutat azzal, hogy „eszetekbe juttat mindent, amit én mondtam nektek” (14,26), ami az igehirdetés szolgáltatásban és az Újszövetség lejegyzésében is alapvető fontosságú.

Jézus nem lezárni akarja búcsúzásában a tanítványokkal való kapcsolatát, sokkal inkább megerősíti azt, és szélesre tárja a tanítványokra váró lehetőségeket: az egész világ megismeri őt, mert a tanítványok továbbviszik az ő munkáját, minden néphez eljuttatva az evangéliumot. Ez a válasz a 21. versben feltett tanítványi kérdésre. A vele való kapcsolat ígéjének megtartásán és a szereteten alapul, amelyet a Szentlélek munkál bennünk az idők végezetéig. Másként hangzik és másként is értjük Jézus békességről szóló szavait, mint akik ezzel még manapság is köszöntik egymást. A köszöntésben többnyire az emberi jóindulat, a barátság és egy jókívánság fogalmazódik meg, Jézus pedig úgy beszél róla, mint aki megvalósítja, teljessé teszi az Isten–ember, ember–ember közötti békességet. Egészen más ez, mint a világ kínálta békesség, ideig-óráig tartó nyugalom (14,27).

A perikópa megértése

Jézus ezekben az igeversekben Júdás (nem Iskariótes, hanem a másik Júdás) kérdésére válaszol, ami arra vonatkozott, hogy miért csak a tanítványoknak jelenti ki magát, és miért nem a világnak. A válaszból érthetővé válik az a szoros kapcsolat, amely Jézus és az Atya között van, és amelybe bevonja azokat, akik szeretik őt, és megtartják ígéit. Elmegy, hogy Lelkével érkezzon meg hozzájuk, és szállást vegyenek bennük. Ez a vele való közösség új távlatairól szól. Az Úr Jézus a Szentlélekre bizza az övéit, akiben és akivel ő is megérkezik hozzájuk. A Szentlélek felidézi a Jézussal töltött időt, szavainak emlékét, és azáltal, hogy megerősíti a Jézushoz

való kötődésüket, a benne való életüket, békességet teremt bennük. Mindezt pedig még időben a szívükre helyezi, mert szereti őket; hogy amikor a bizonytalanságot keltő és félelemmel terhes idők bekövetkeznek, meg tudjanak kapaszkodni a közöttük szövődött, élő és teherbíró kapcsolat ígéretében és valóságában.

Igehirdetési vázlat

Egyedül

Amikor Jézus az előbb hallott szavakat mondja búcsúbeszédében, akkor a tanítványokhoz beszél. Szeretné őket felkészíteni arra az időszakra, amely egészen rövid időn belül bekövetkezik, amikor őt keresztre feszítik, majd váratlanul eltűnik a szemük elől, és ott maradnak egyedül. A tanítványok a többszöri jézusi figyelmeztetés ellenére is készületlenek. Majd csak utólag, mintegy hátulról észlelik, értelmezik mindazt, amit Jézussal három éven át megéltek. Emlékezni fognak tanítására, szavaira, gyógyító és bűnököt bocsátó hatalmára. Ezek többsége megerősíti majd őket, és lesz, amitől elerőtlenednek. A magány odáig juttatja a tanítványokat, hogy megpróbálnak visszatérni a régi életükbe, hiszen úgy érzik, Jézus nélkül már semminek nincs értelme. Jézus mindent előre látja, és komolyan veszi. Tudja, hogy a veszteség, a gyász mérhetetlenül nagy terhet tesz rájuk. Ezért fordul az Atyához, aki Vigasztalót küld. Jézus gondoskodik arról, hogy legyen, aki helyette is mellettük áll, és az ő erejét közvetíti feléjük, méghozzá mindörökre. Van tehát folytatás. A Pártfogó odalép melléjük, és felemeli őket.

Együtt

Ezzel máris világossá válik tanítványi kompetenciájuk: ahhoz, hogy valaki megtapasztalja Isten segítségét, először alkalmassá kell tennie a szívét a Szentlélek befogadására, valamiképpen fellázítani annak keménységét, hogy a Szentlélek aztán elvégezhesse munkáját bennünk és velünk.

A mindenkori tanítványnak késznek kell lennie a formálódásra, az Istenre hangolódásra. Mert amikor nehézségeken kelünk át, akkor sem hagy magunkra, hiszen nem akarja, hogy összeroppanjunk. Azt azonban akarja, hogy megtanuljunk teljes szívvel bízni benne.

A Szentlélek vigasztalása két dolgot jelent: egyrészt a Szentlélek eszünkbe juttatja Isten kijelentéseit a múltra, a jelenre és a jövőre vonatkozóan. Másrészt megerősít abban a tekintetben, hogy honnan jövünk, hová tartunk, és kihez tartozunk. Jézus azt ígéri, hogy aki szereti őt, és megtartja ígét, annál szállást vesz a Szentlélekkel. A mi fogalmaink szerinti szálláskészítés rövid lejárátú: maximum néhány napról van szó, rokon-baráti vendégeskedésről, esetleg egy-egy cserediák eltölt nálunk pár hetet, amíg készen állunk arra, hogy alkalmazkodjunk hozzá, kényelmessé tegyük számára otthonunkat. Csak hogy Jézus nem éppen erre gondolt. Az ókorban, ha valaki szállást vett, akkor tartós ottlétre rendezkedett be valaki másnál, ami gyakorlatilag teljes életközösséget jelentett. Jézus pontosan erre készül a tanítványok életében, így a mi tanítványi életünkben is. Az egész életünket vele közösségben, az ő jelenlétében tölthetjük, otthon lesz nálunk, és mi otthon leszünk nála. Egyre többet tapasztalunk meg erejéből és szeretetéből, és a közös élet révén ismerjük meg egyre jobban az Atyát, és megváltozik az életünk iránya.

Az önmagunk körüli forgásból így lesz isteni pályájára állás, nem valamiféle magunkra kényszerített alakoskodásból, hanem teljes, belső, szívbéli átformálódásból. És ez magával hozza azt, hogy megváltoznak a külső körülmények is. Egyre fontosabbá válik, hogy időt hagyjunk az Istenrel való találkozás megélésére. Annak tudatosítására, hogy velünk van, bennünk él, és mi őbenne. Bekerül a napirendünkbe az imádság és az igeolvasás. Nem csak felszínesen, egy-egy mondatot fellapozva, miközben egyik kezemben egy kávéscsészével egyensúlyozok, hogy közben még a kabátomat is magamra ügyeskedjem. Nem ér szá-

momra semmit sem, ha nem jut el olyan mélyre, ahol szükségem van rá. Ha azonban megteremt az időt és az osztatlan figyelmet az ige olvasására, hallgatására, úgy, hogy jelen vagyok Isten számára egészen, és engedem, hogy szóljon hozzám, akkor Lelkével elér és megérint. Úgy, hogy amit mond, annak hatása lesz arra, ahogyan továbbmegyek, berendezem az életemet, és rendezem a kapcsolataimat.

Békességben

Jézus békességét adja, de nem úgy, ahogy a világ kínálja nekünk. Nem a felejtés, nem a távolítás, nem is a beletörődés révén vagy a valóságból való kimenekülés útján. Isten békessége valami egészen más. „Úgy hagyja tanítványaira, mint Illés Elizeusra a palástját. [...] Jézus békessége *a körülményektől független békesség*. Ez belülről tör kifelé. A bennünk lakó Szentlélek békessége. Lehet, hogy nincs nyugalmunk, és mégis van békességünk.” (GYÖRKÖSSY 2011, 194. o.) Az Atyához előrement, nekünk helyet készítő Úr Jézus békessége, bizalma és biztonsága ez, a vele való kapcsolat közösségében.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

4Móz 11,11–17.24–29; ApCsel 2,1–13

Énekek

EÉ 229, 232, 239

Imádság egységért

„Isten, Jézus Krisztus Urunk Atyja! Egyetlen Megváltónk! Békefejedelem! Kegyelmet adj nekünk, hogy megszívleljük szétszakadozottságunk nagy veszélyeit. Söpörj el minden gyűlöletet, minden előítéletet és mindazt, ami akadályoz minket az igazi egyetértésben, hogy amiképpen egy test és egy Lélek van, és elhívásunk egy reménysége, egy Úr, egy hit, egy keresztség, egy Isten és mind-

nyájunknak Atyja, úgy mi is ezután egy szív és egy lélek legyünk, egybekötve az igazság és a békeség, a hit és a szeretet szent kötelékével, és téged egy lélekkel és egy ajakkal dicsérjünk Jézus Krisztus Urunk által.” (*Book of Common Prayer*, 1662; idézi: EÉ 734. o.)

Illusztrációk

GONDOLAT

„Hiszem, hogy él a földön egy szent nép és gyülekezet: csupa szent, egy fő, Krisztus alatt, a Szentlélek hívta egybe, egy a hite, egy a szándéka és a gondolkodása, sokféle adománya van, de egységes a szeretetben, nincs benne szakadás és elkülönülés. Én is egyik része és tagja vagyok, minden javainak élvezője és részestársa. A Szentlélek vitt oda, és illesztett testébe úgy, hogy meghallottam és hallgatom Isten igéjét; mert így kezdünk bejutni. Azelőtt ugyanis egészen az ördögé voltunk, sem Istenről, sem Krisztusról nem tudtunk semmit. A Szentlélek pedig szent gyülekezetével, keresztyénységével marad az ítélet napjáig. Gyülekezete által ragad meg minket, és arra használja azt, hogy hirdesse és terjessze az igét, amellyel a megszentelést végzi és növeli, hogy napról napra növekedjünk és erősödjünk a hitben és annak gyümölcseiben, amelyeket ő teremt.”

Luther Márton (1483–1546) német reformátor:
Nagy káté (Harmadik hitágazat)

VERS

Tandori Dezső: *Egymás*

Megkondítod magad, mint egy teret,
melyben eltávolodhatom,
látatlanul hagyom, hogy körülvégy,
és az legyen, ahol vagyok.
Háttal megyek, csak az kerül elé, amit már elhagyok.

Reményik Sándor: *Béke*

Valami furcsa összehangolódás,
Valami ritka rend –
Széthúzó erők erős egyensúlya,
Mély belső bizonyosság idebent –
Bizonyosság arról, hogy élni jó,
Szenvedni elkerülhetetlen,
Szeretni tisztán: megistenülés,
Meghalni szép –
S a Kifejezést meglegelni mindezekhez,
Megtalálni a felséges Igét:
Az Igét mindezekhez:
A Béke ez.
Orkán ordíthat aztán odakünt,
Robbanhat ezer bomba: kárbament,
De kárt nem okozott.
Bent:
Csend.
A Béke itt kezdődik.
Bent:
Csend.
Isten hozott.

Dobos Ferenc: *Papirosbéke*

A papirokon már rég béke van.
Rajtuk az írás már meg is fakult.
De mindez nem ér semmit, míg a múlt
Háború okai még egyre visszajárnak,
Mint éjféli, rémes, kísértő árnyak,
Féltékenység, irigység, gyűlölet,
S száz más rossz, mi ezek nyomán jöhet.
Nincsenek már győzők és legyőzöttek,
Mert ezen rémek mindenkit legyőztek.
S bármerre tekints:
Köztük egynek is nyugodt perce nincs.
Egyet vesztek el mindannyian: Krisztust,
S mit Ő hozott, a szeretet parancsát;
És igaz béke nem is lesz a földön,
Míg ezt meg nem tanulják, s meg nem tartják.
A világnak nincs is más menedéke,
Mint a krisztusi szeretet és béke.

Felhasznált irodalom

GYÖKÖSSY Endre 2011. *Életet adó örömhír. János evangéliumának teljes magyarázata*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest.

Jubileumi kommentár. A Szentírás magyarázata. Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.

Magyarázatos Károli-Biblia. Veritas Kiadó, Budapest, 2001.

SZABÓ Andor 1995. „*Lábam előtt mécses a te igéd*”. Kálvin Kiadó, Budapest.

VICTOR János 2006. *Csendes percek*. 1. köt. Koinónia Kiadó, Budapest.

■ BLATNICZKYNÉ HAMMERSBERG GANCZSTUCKH JÚLIA